

NOVUM

Muzeum Jindřichohradecka

listopad 2017

JINDŘICHOHRADECKÁ ZASTAVENÍ JANA AUTEGRUBERA

I v letošním roce si připomínáme 100. výročí prvního ze světových konfliktů 20. století tzv. Velké války, která zasáhla do osudů miliónů lidí na celém světě. V rámci rakousko-uherské armády bojovalo na všech frontách i mnoho výtvarných umělců. Mezi ty, kteří byli odvedeni v Jindřichově Hradci, sídle 75. pěšího pluku, patřil i pacovský rodák a akademický malíř Jan Autengruber (25. 4. 1887 - 15. 7. 1920). Poslední výtvarná výstava tohoto roku, která proběhne od 9. listopadu, kdy bude slavnostně zahájena v 16.00 hodin ve výstavní síni na Balbínově náměstí, do 6. ledna 2018, představí zajímavý výběr z Autengruberovy umělecké tvorby. Prezentována budou díla vzniklá za mnichovských studií, za cest po Evropě a hlavně po Itálii. Toto "italské" období je dodnes považováno za pomyslný vrchol malířova krátkého života a jeho umělecké tvorby. Na muzejní výstavě se také zaměříme na obrazy, kresby a skici s vojenskou tematikou vytvořené v období první světové války či na krajiny a pohledy na Jindřichův Hradec. Pro zajímavost - nejrozměrnějším exponátem výstavy se stane uhlová kresba bitevní vřavy o velikosti 1,5 x 3 metry, které bylo nedávno přiznáno autorství Jana Autengruber a která pravděpodobně vznikla v roce 1918 na zakázku pro pěší pluk působící v Jindřichově Hradci.

Válečné peripetie malíře, jehož 120. výročí narození si navíc v letošním roce připomínáme, začaly při cestách po Itálii v roce 1914, kdy navštívil Řím, Neapol, sicilské Palermo a Messinu po velkém tragickém zemětřesení. V říjnu stejného roku byl nakrátko zatčen italskou policií kvůli vyhrocené situaci před vstupem Itálie do války, přesto se vrátil do Říma, kde zachytil na cyklu maleb a kreseb krásu "věčného" města. Ovšem po vstupu Itálie do války na straně Trojdhody, musel jakožto rakousko-uherský občan narychlo odjet, přičemž zanechal část své tvorby v římském ateliéru. Přes švýcarský Curych, kde získal nový pas, se vrátil do Mnichova a pokračoval ve studiích na Akademii v oboru freskové malby a restaurátorství u prof. Maxe Dörnera. Studium úspěšně dokončil ve válečném roce 1917. Avšak narukování k 75. pěšímu pluku se nakonec přece jen neubráníl a na podzim téhož roku byl odveden do Jindřichova Hradce, následně převelen do Debrecína,

kde se setkal s dalšími umělci 75. pluku - se sochařem Janem Vítězslavem Duškem a malířem Jiřím Kauckým. Později byl díky angažovanosti svého bratra a přátel vyreklamován a povolán zpět do Jindřichova Hradce, kde nastoupil ke 101. maďarskému pluku, dislokovanému během války v našem městě. Přestože vystudoval na mnichovské Akademii obor freskové malby a restaurátorství, na rozsáhlých opravách garnisoního kostela sv. Jana Křtitele se s dalšími umělci nepodílel, nebyl ani zmíněn ve zprávě napsané dr. Josefem Novákem a otištěné v Památkách archeologických v roce 1919, v průběhu válečného roku 1918 totiž pracoval na zakázkách pro 101. pěší pluk. Vytvořil řadu obrazů s válečnou tematikou, načrtl skici, kresby několika bitevních scén a často maloval Jindřichův Hradec i krajinu v okolí.

Konec války nejspíše prožil na dovolené v Praze, kde se nakonec rozhodl zůstat a kde začal pracovat jako kreslíč pro tiskárnu svého přítele z mládí Miroslava Neuberta. Zároveň se nechal zapsat ke studiu dějin umění a francouzštiny na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a 4. června 1919 se oženil s malířkou H. Jedličkovou, svou přítelkyní ze studií. Příštího roku v březnu se jim narodila dcera Jana. Bohužel, ke smůle českého výtvarného umění, brzy poté onemocněl španělskou chřipkou spojenou s těžkým zápallem plic a v polovině července zemřel ve věku třiatřiceti let ve Vinohradské nemocnici v Praze. Ještě během pobytu v nemocnici vznikaly poslední kresby a akvarely s náměty ze Starého zákona. Jan Autengruber je pohřben v rodinné hrobce v Pacově. Jeho hrob dodnes zdobí bronzový portrétní reliéf od dávného kamaráda z válečných let sochaře Jana Vítězslava Duška.

Jakub Valášek

FESTIVAL BETLÉMŮ V NAŠEM MĚSTĚ PODRUHÉ

V prvním adventním víkendu 2. a 3. prosince proběhne druhý ročník festivalu, jehož velkým lákadlem budou jako v loňském roce výstavy a tvorba betlémů a také unikátní anděl, který ozdobí fontánu na Masarykově náměstí v Jindřichově Hradci. Dvoumetrovou sochu vytištěnou na 3D tiskárně navíc rozpožhybuje jednoduchý mechanismus po vzoru Krýzových jesliček. V průběhu festivalu vznikne také další socha od velkého dřevěného řezaného betlému v životní velikosti, jehož autorem je jindřichohradecký řezbář Roman Galek.

K postavě sv. Josefa z loňského roku přibude Panna Marie.

Z výstav betlémů bude nejzajímavější tradiční autorská výstava v kostele sv. Jana Křtitele, kde se návštěvníci seznámí s dílem řezbáře Jiřího Bürgera z Nových Homolí u Českých Budějovic. Výstava bude zahájena v sobotu 2. prosince ve 14.00 hodin. Další výstava představí školní díla ze soutěže O nejkrásnější betlém. Ta bude probíhat v křížové chodbě bývalého kláštera minoritů ve Štítného ulici. Obě výstavy potrvají do 30. prosince. Celý festival doplní i doprovodný program, adventní dílny, kde si děti i dospělí budou moci vytvořit drobné vánoční dárky a dekorace a malý řemeslný trh. Nedílnou součástí bude festivalová hra s řadou úkolů, která propojí všechny kulturní subjekty ve městě. V neděli zakončí přehlídku betlemářského festivalu slavnostní rozsvícení vánočního stromu.

vají do 30. prosince. Celý festival doplní i doprovodný program, adventní dílny, kde si děti i dospělí budou moci vytvořit drobné vánoční dárky a dekorace a malý řemeslný trh. Nedílnou součástí bude festivalová hra s řadou úkolů, která propojí všechny kulturní subjekty ve městě. V neděli zakončí přehlídku betlemářského festivalu slavnostní rozsvícení vánočního stromu.

Alexandra Zvonařová

NEBEKLÍČE ve sbírkách Muzea Jindřichohradecka

Barokní modlitební knihu pod názvem Nebeklič sestavil německý kapucín Martin z Kochemu. Poprvé vyšla německy v roce 1690, nejstarší české vydání je známo z roku

1701. Představa modlitby jako klíče od nebeské brány, kterou modlitební kniha nabývala věřícím ve svém názvu, spolu se složením a řazením modliteb, které vycházelo ze starší modlitební knihy *Zahrádka duše*, byly zřejmě klíčem k úspěchu titulu. Počet jeho vydání v různém rozsahu pod názvy *Celý nebeklič*, *Malý nebeklič*, *Malý zlatý nebeklič*, *Poloviční nebeklič*, *Pravý nebeklič* nebo *Zlatý nebeklič* dosáhl v 18. století stovky a v 19. století se ještě zdvojnásobil. Úspěšnou novinkou se stal v druhé polovině 18. století také v jindřichohradecké Hilgartnerově tiskárně, kmenovým titulem byl v 19. století v Landfrasově

Titulní list *Právěho zlatého nebekliče*
(J. Hradec, A. J. Landfras syn, 1905)

tiskárně. Josef Landfras vytiskl *Malý zlatý nebeklič* již v roce 1796, tedy krátce předtím, než nefungující Hilgartnerovu tiskárnu oficiálně koupil, a do roku 1905 následovalo každý rok nejméně jedno vydání. Ve fondu Jindřichohradecké tisky se v současné době nachází více než 150 nebekličů, které se stále daří doplňovat dosud nezastoupenými exempláři.

V letech 2008–2017 získalo Muzeum Jindřichohradecka do svých sbírek celkem 12 nebekličů z produkce jindřichohradeckých tiskáren. Soubor je datován do let 1826–1905. K zajímavým akvizicím patří například *Celý nebeklič* z roku 1828, který dostalo muzeum v roce 2009 darem od pana Buriana Jara z USA. Díky nákupu *Právěho zlatého nebekliče* z roku 1905, který zakoupilo muzeum v roce 2016, se posunul rok po léta uváděného posledního vydání *Právěho zlatého nebekliče* z Landfrasovy tiskárny z roku 1895 o celých deset let později až do 20. století. Nejnovějším přírůstkem je *Poloviční nebeklič* tištěný u Aloise Josefa Landfrase v Táboře v roce 1829. Jedná se o exemplář, který je opatřen mosaznou vazbou zdobenou štrasem. Tyto mosazné vazby modlitebních knih, nejčastěji právě Nebekličů z Landfrasovy tiskárny, se vyskytovaly především v jižních Čechách. Doloženy jsou z oblasti jihozápadních Čech zvané Blata, dále z okolí Vodňan, Netolic a Třeboně. Nákupem muzeum doplnilo soubor téměř čtyř desítek kovových vazeb ve svých sbírkách.

Mosazná vazba *Polovičního nebekliče*
(Tábor, A. J. Landfras, 1829)

Soubor restaurovaných nebekličů byl vystaven na výstavě *Nebekliče od Landfrasů – knižní bestsellery 19. století*, která byla letos připravena při příležitosti 220. výročí založení Landfrasovy tiskárny. K výstavě byla připravena stejnojmenná publikace s bohatým obrazovým doprovodem. Publikaci je možné zakoupit v pokladně muzea.

Zprávy

Expozice v jezuitském semináři - otevřeno denně mimo pondělí od 8.30 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hodin. **Městská vyhlídková věž** je uzavřena. **Výstavní prostory v minoritském klášteře** jsou otevřeny denně mimo pondělí od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 16.00 hodin. **Kostel sv. Jana Křtitele** je pro veřejnost uzavřen.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost po celý rok v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

* * *

Muzeum pořádá DUŠIČKOVOU NOČNÍ KOMENTOVANOU PROHLÍDKU KOSTELA SV. JANA KŘTITELE v pátek 3. listopadu od 18.00 hodin. Provází Mgr. Vladislav Burian. Vstupenky je možno zakoupit v předprodeji na pokladně muzea ve Štítného ul. Vstupné 90 Kč. Prohlídka doplněná projekcí trvá cca 3 hodiny. Počet návštěvníků omezen.

Srdečně zveme všechny zájemce na vernisáž výstavy obrazů JINDŘICHOHRADECKÁ ZASTAVENÍ JANA AUTENGRUBERA, od jehož narození uplyne letos 130 let. Vernisáž se koná **ve čtvrtek 9. listopadu od 16.00 hodin** ve výstavní síni "V jezuitském semináři". Výstava potrvá do 6. ledna 2018

Setkání Spolku přátel starého Jindřichova Hradce se koná po prázdninové přestávce **v pondělí 13. listopadu od 19.00 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici. Na programu je přednáška MgA. Jakuba Valáška **JINDŘICHOHRADECKÁ ZASTAVENÍ JANA AUTENGRUBERA**, která je uspořádána ke stejnojmenné výstavě. Vstup volný.

Klub historie letectví Jindřichův Hradec ve spolupráci s muzeem Vás srdečně zve na besedu s brigádním generálem Pavlem Vranským, válečným veteránem z bojů u Tobruku a vzdušných bojů v řadách britského královského letectva s názvem **TOBRUCKÁ KRYSA LETCEM RAF**. Součástí večera bude autogramiáda. Koná se **v pátek 24. listopadu od 18.00 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ul. Vstup volný.

Výstava fotografií a dokumentů z 1. světové války ze sbírek muzea nazvaná **MOMENTKY Z VÁLKY** je umístěna v konferenčním sále a potrvá do 30. prosince 2017.

Do výstavního sálu "Ve Svatojánské" zveme na výstavu současných i historických hraček z Afriky s názvem **AFRIKA HRAVÁ**. Výstava s hernou je vhodná pro rodiny s dětmi a bude přístupná do 30. prosince 2017.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Pikal

Výkonný redaktor: Pavla Míchalová

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka,

Telefon: 384 363 660 (pokladna),

Ročník XXVI. 11/2017

Registrační značka: MK ČR 11673

www.mjh.cz

Jindřichův Hradec, 377 01

E-mail: muzeum@mjh.cz

Balbínovo náměstí 19/I,

384 363 661 (pracovny),